

درس خارج فقه استاد هادی عباسی خراسانی

۹۹/۰۳/۱۳

« فهرست دروس بسم الله الرحمن الرحيم

محتویات

۱. نخستین حکم وجوب صبر

موضوع: مسائل مستحدثه/ مسأله کرونا

مقدمه اخلاقی

عن امیر المؤمنین علیه السلام: سل عن الرفیق قبل الطريق و عن الجار قبل الدار. [۱]

انسان قبل از وارد شدن به یک راه باید ببیند همراهان او چه کسی می تواند باشد. همراهی را مشخص کند. کسی سفر مکه می رفت و سفارشی از امام صادق علیه السلام خواست. فرمودند همسفر را قبل از سفر انتخاب کن. هم دستور ظاهری است و هم باطنی. هم رفاقت ظاهری است که در راه رفیق داشته باشد. همراه نظری و عملی هم مد نظر است. بیشتر دومی است که در مسیر کمال رفیق داشته باشد. سؤالتان از رفیق قبل از طریق و از همسایه قبل از خانه باشد. در سلوک علمی و عملی رفقای خوبتان را انتخاب کنید که هم نشینی بسیار تأثیر دارد.

نبی معظم صلی الله علیه و آله فرمودند: المرء علی دین خلیله.

[۲]

اشاره به بحث گذشته

حوزه علمیه قم

مسجد اعظم

قم

مدرسه فیضیه

مدرسه خان

مدرسه آیت الله گلپایگانی

سایر مدارس

فقه معاصر

تفسیر

رجال

دروس به زبان عربی

حوزه علمیه نجف

نجف

حرم امیرالمؤمنین (ع)

مساجد

حوزه علمیه مشهد

مدرسه آیت الله خویی

سایر مدارس مشهد

تفسیر و نهج البلاغه

سایر حوزه ها

شهرستانها

کربلا

بیروت

دمشق

داکار (آفریقا-سنگال)

قطیف و احساء

کابل

سایر موضوع ها

کلام و فلسفه

طب در روایات

بزرگان معاصر

تقریر عربی درس ها

راهنمای تقریر نویسی

پخش زنده

ثبت نام

ویرایش اطلاعات

دریافت نرم افزار

زمان درس ها

نحوه گفتگو

تالارها

امکانات جانبی

سوالهای متداول

مشکل نمایش حروف فارسی

در مرحله سوم استنباط گفتیم باید حکم موضوع کلی شرعی را منطبق بر موضوع خود نماییم. مقایسه صورت می‌گیرد و با توجه به عمومات و اطلاقات، کلمات بزرگان و قواعد فقهی و اصولی حکم را پیدا می‌کند. اگر نتوانست به اصول عملیه مراجعه می‌کند که الاصل دلیل من لا دلیل له. خیلی از اوقات نوبت به آن نمی‌رسد.

با توجه به اینکه گفتیم کرونا مصداق بلا است باید واژه‌شناسی شود.

واژه‌شناسی بلاء

آیاتی که در آن عنوان بلیه مطرح است شامل بحث کرونا می‌شود. ماده بلی و بلاء با الف مقصوره و الف ممدوده معنایش چیست؟ بال هم از همین بلاء است. بلیّه و ابتلاء دیگر مشتقات این ریشه است.

دو ریشه برای آن گفته شده است:

۱. ناقص واوی از بلو با وزن فَعَلَ یَفْعُل: به معنای امتحان و

آزمون

۲. ناقص یائی از بلی با وزن فَعَلَ یَفْعِل: به معنای کهنه و

فرسوده

جمع بین این دو به این است که معمولاً چیزی که در آن آزمایش باشد در آن کهنگی است.

جناب راغب اصفهانی جمله زیبایی دارد: بلاء و بلی با هم بده بستان دارند. بلوته یعنی اخلقته. او را پیر کردم و فرسوده. از شدت آزمون او را فرسوده کردم. آزمونی که در آن فرسودگی باشد.

مرحوم طبرسی در مجمع البیان می‌گویند: بلاء به معنای این است که باطن را آشکار و ظاهر می‌کند و کهنگی‌ای که گذر زمان در آن نمایان است.

بلاء مطلوب یا نامطلوب

فرسوده همیشه بی‌ارزش نیست گاهی عتیق است و ارزشمند. بلیه را به معنای لزوماً امر زشت و نامطلوب نمی‌توان گرفت. بلیه مطلق است و باید با دلیل خارجی می‌توان فهمید زشت و سیئه است یا مطلوب و حسنه. معمولاً متعلق بلا را اموری را می‌گیرند که در آن کاهش است. از این عنوان نامطلوب استفاده می‌شود. این است که نیاز به صبر دارد. نیاز به انگیزه و اندیشه دارد.

آزمون کرونا و دسته‌بندی جوامع

با توجه به آیات کرونا می‌تواند یک آزمون باشد. آزمون باعث به فعلیت رسیدن کمالات جامعه و افراد است. اگر جوامع مختلفی با آن روبرو شوند بعد جامعه‌شناختی می‌یابد. نعمت و نعمت آنها کم و زیاد می‌شود. نسبت امت‌ها مختلف است. برخی جزوع هستند و برخی شکور و برخی صابر و صبور. قلیل من عبادی الشکور. عده‌ای در بلاها سر و صدایشان زیاد می‌شود که نامطلوب است.

کرونا خیر یا شر

خدای متعال خیر است و جز خیر از او صادر نمی‌شود. در نظام احسن که او احسن الخالقین است هیچ چیزی زشت نخواهد بود. شاید در برهه‌ای در یک نسبت خاص و در یک زمان یا مکان خاص نامطلوب باشد ولی در کل هستی مطلوب است. بلا هم همراه نعمت است و هم همراه نعمت است. بلا فقط با نعمت نیست.

در جنگ‌ها هم همیشه عده‌ای پیروز و عده‌ای کشته می‌شوند. نسبت به اینکه برخی شکست می‌خورند و کشته می‌شوند شر است ولی به لحاظ فعلیت یافتن کمالات مبارز خیر است. برز یعنی بروز می‌دهد کمالات وجودی‌اش را. نگاه به بلایا نگاه به فعلیت رسیدن کمالات است نه کاهش نعمت‌ها. گرچه در

مواردی کاهش نعمت را هم دارد. کرونا مسأله زشتی به لحاظ اعتقادی نیست. نه تنها باید صبور باشیم که باید شکور باشیم. گرچه تعدادشان کم است. هرچه از او صادر شود مطلوب است. با توجه به قضای الهی لایتغیر است ولی به لحاظ قدر الهی قابل تغییر و تحول است.

در روایات داریم: کسی که در بلایا جزع نکند یک حسنه و کسی که صبر کند دو حسنه و کسی که شکر کند بالاترین جزا را دارد. در عبادت هم برخی ترس و برخی طمع دارند و برخی حب یا شکر دارند که بهترین است.

در دید بالاتر حدیث صحیحی داریم که: **البلاء للولاء**. [۳] بلا برای ولا است. در فقه واجب تقریبی داریم. یعنی انسان بکوشد ضرورت کارها را بسنجد تا به خدا نزدیک شود.

در احکام معرفتی فقط وجوب و استحباب داریم. عارف حرام ندارد و مکروه و مباح هم انجام نمی‌دهد.

کرونا آزمونی برای به فعلیت رسیدن کمالات است. مقام معظم رهبری حفظه الله فرمودند مردم ما خوش درخشیدند. تعبیر خوبی است. استعدادها به فعلیت می‌رسد. عالم باید نظراتش را بروز دهد. طبیب هم از لحاظ جسم باید به فعلیت برسد. کسی هم در روح و کمالاتش. صبوری مردم ایران در این ویروس ببینید و مردم جهان را.

هرچه انسان ارتباطش با حق بیشتر باشد عبورش از این مشکلات بیشتر است. اگر انسان با دید اتصال به حضرت حق نگاه کند، عبورش راحت‌تر است.

در آیه شریف فرمود آزمون با شیئی است. نفرمود وجودی و... . کرونا خارج از علت و معلول نیست چه دست‌ساخته باشد و چه از حیوان. اتفاقی نیست. فلان ژن ترکیب شد این گونه می‌شود.

نقص اموال نفی اموال نیست. آزمون همه اموال را نمی‌برد. انفس جمع است و ثمرات. قرآن کریم در پایان آیه بشارت به صابران داده است. بهترین راه مقابله با بلا یا صبر است. حلقه وسط را فرموده است. نه پایین‌تر ها را نه بالاتر ها. سلمان گفت همیشه خودم را با مادون مقایسه می‌کنم در مادیات ولی در کمالات با امیرالمؤمنین علیه السلام که هوای من است. افراد چند دسته‌اند:

جزوع، جازع، صابر، صبور، شاکر و شکور

۱. نخستین حکم وجوب صبر

صابرین چه کسانی هستند؟ کسانی که ﴿اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُصِیْبَةٌ قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾. [۴] اینجا صحبت جمع است. نگفت انا الیه و انا الیه راجع. بازگشت جمعی است. به لحاظ بعد اعتقادی نیاز به صبر دارد و به لحاظ فقهی باید و نباید داریم.

باید و نباید اولیه کرونا این است که باید نسبت به این مسأله خیلی چرا نداشته باشیم. چرایی ما نکند برگردد به علیت و معلولیت که ناشکری است. بر می‌گردد به شرک جلی نه خفی.

لقمان به فرزندش گفت: ﴿يَا بَنِيَّ لَا تَشْرِكْ بِاللّٰهِ﴾ [۵]

ما باید تسلیم باشیم و در مرحله حرف هم چیزی نگوییم مانند چرا که به اعتقادمان ضربه بزند. صبر بر اطاعت بسیار صبر سختی است.

[۱] میزان الحکمة، المحمدي الري شهري، الشيخ محمد، ج ۲، ص ۱۳۰۸.

[۲] الکافي - ط الاسلامیة، الشيخ الكليني، ج ۲، ص ۶۴۲.

[۳] میزان الحکمة، المحمدي الري شهري، الشيخ محمد، ج ۱، ص ۵۲۰.

[۴] بقره/سوره ۲، آیه ۱۵۶.

[۵] لقمان/سوره ۳۱، آیه ۱۳.

www.baharsound.ir, www.wikifeqh.ir, lib.eshia.ir